

Đảo Ellis và công viên Central Park ở New York

Tác Giả: Bài Và  nh : Tr nh H o T m
Thứ Tư: 17 Tháng 2 Năm 2010 22:04

New York là thành phố đông dân và lớn nhất Hoa Kỳ đồng thời cũng là thành phố đa văn hóa và đa chủng tộc,

thông minh, tài chính, văn hóa, thời trang và giải trí.

Tòa nhà Di Trú nơi tiếp đón di dân ngày xưa trên đảo Ellis

New York được người Mỹ thân ái gọi là “Quả Táo Lớn” (Big Apple) nhưng không hiểu rõ nghĩa là gì cho biết tên này do ký giả thể thao John Fitz Gerald viết trên tờ New York Morning Telegraph khoảng 1920 mãi đến thập niên 1970 tên gọi “Big Apple” mới được thông dụng. New York ngày xưa là cửa ngõ chào đón di dân tìm kiếm sự sống mới nên nơi đây đông đúc mới sống dân khi New York trở thành một thành phố quốc tế với nhiều sự kiện thể thao.

Viếng đảo Ellis

River có thông qua Thôn T Do chúng tôi xuống phà tiếp tục đi sang đảo Ellis nằm cách đó không đầy 1 km về hướng Bắc. Ellis ngày xưa là một đảo riêng biệt cách biệt thành phố New Jersey chỉ 100 mét nhưng ngày nay có một cây cầu nối liền vào bờ, cây cầu không cho dân chúng sống thông nên từ Manhattan hay New Jersey muốn ra đảo Ellis du khách phải dùng phà.

Đảo Ellis và công viên Central Park ở New York

Tác Giả: Bài Và  nh : Tr nh H o T m
Thứ Tư, 17 Tháng 2 Năm 2010 22:04

C ng chính vào Vi n B o T ng Di Dân tr n  o Ellis

Đ o Ellis t  1892  n 1954   c  s  thanh l c di dân t  nước ngoài nh p c nh vào New York   thay th  Tr m Di Tr  Castle Garden   Manhattan hoạt  ng t  1855  n 1890 c a chính quyền tiểu bang New York. K  t  khi c  t a nh  Di Tr  tr n  o Ellis th  c  s  thanh l c m i n y   c giao cho chính quyền liên bang qu n l y. Ngày nay di dân nhập c nh không c n d ng t u th y n a m  d ng phi c  sau khi h  s    c S  Di Tr  ch p thu n qua t a  i s  M  n n c  s  thanh l c tr n  o Ellis  ng c a v  hiện nay tr  thành nh  B o T ng Di Dân ph c v  v  du lịch c ng v i t ng Ng  Th n T  Do n m trong danh th ng quốc gia "Statue of Liberty National Monument"   i s  qu n l y c a c  quan công viên quốc gia US National Park Service.

T a nh  Di Tr  ngày x a tr n  o Ellis   m t ki n tr c c  3 t ng l u s n m u huyết   v i 4 ng n th p h nh c u nh n nh  nh ng ki n tr c   B c  u. T a nh    c thi t kế b i hai ki n trúc s  Edward Lippincott Tilton v  William Alciphron Boring t ng đoạt huy ch ng v ng t i H i Ch  Paris n m 1900. S  di tr  liên bang tr n  o Ellis m  c a hoạt  ng t  ngày 1 th ng 1, 1892 cho  n 12 th ng 11, 1954   t ng kiểm tra khoảng 12 triệu người di dân nhập c nh nước M .

Trong 35 năm trước    c  khoảng 8 triệu người nh p c nh   c kiểm tra qua tr m Castle Garden   Manhattan do tiểu bang New York ph  tr ch. N m 1907   n m s  người qua tr m Ellis cao nhất với 1,004,756 di dân  n  y nh  ngày 17 th ng 4 c   n 11,747 người di dân  n  o Ellis. Nh ng ai nh n th y c  v n   s c kh e hoặc b nh t t  u b  g i tr  v  hay b  gi    b nh vi n tr n  o r t l u.

Đảo Ellis và công viên Central Park ở New York

Tác Giả: Bài Và  nh : Tr nh H o T m
Thứ Tư,, 17 Tháng 2 Năm 2010 22:04

Th ng các nhân viên y t    đây khám r t nhanh và v  các ch  t t b nh t t trên  o ng i di dân nên c  nhi u ng i gian l n bằng cách l n b  trong  o ra ngo i! Ai kh e mạnh đ c nhân viên s  di trú ch t v n 29 câu hỏi nh  tên h , ngh  nghiệp và mang theo bao nhi u ti n. Thông th ng m i ng i đ c ch p thu n cho nh p c nh ch  m t t  2 đ n 5 gi  đ ng h    đ o Ellis tuy nhiên c  t t c  h n 3,000 ng i   ch t trong b nh vi n trên đ o n y.

  Công tr ng Times Square khu ph  v  đ m c a New York

Nhi u ng i b  t  ch i không cho nh p c nh v  nhân viên di trú nghĩ rằng h  s  l  g nh nặng cho x  h i. Kho ng 2% b  t  ch i vào n c M  và đ c g i tr  v  nguyên qu n v  nh ng lý do nh  mang b nh truy n nhi m, c  ti n  n hay b nh tâm th n. Đ o Ellis  i l c đ c g i l  “đ o n c m t” hay “h n đ o tan n t con tim” b i v  s  ng i b  t  ch i n y   tr i qua m t chuy n v t bi n gian nan xuyên đ i đ ng đ  mong đ c nh p c nh vào M . Nhà v n Louis Adamic đ n M  t  n c Slovenia   v ng Đ ng Nam  u Ch u vào n m 1913 m  t  m t đ m d i   đ o Ellis l   ng ta v  nhi u di dân kh c n m ng  trên nh ng chiếc gi ng ch ng trong m t căn phòng l n. Không c  ch n  m khi n  ng run r y v i l nh, su t đ m không ng  n m nghe tiếng ng ng  y v  tiếng m  trong gi c m  v i h ng ch c ng n ng  khác nhau. C  s    đ o r t l n n i căn phòng  n c  th  ch a h n 1,000 ng i!

Trong thời Đ  Nh t Th  Ch n, ng i Đ c đ t ph  kho thu c n    c u t u Black Tom khi n t a nh  di trú trên đ o Ellis h  h i. Ng i ta s a chữa l i nhi u n i trong đ c c  tr n nh  h nh cung ở

Đảo Ellis và công viên Central Park ở New York

Tác Giả: Bài Và ònh : Trnh Hò Tâm
Thứ Tư, 17 Tháng 2 Năm 2010 22:04

---

tòa nhà chính hiện nay. Trong thời kỳ đầu của Ellis còn là nơi tiếp nhận những người buôn người và cũng là trung tâm tiếp nhận những binh lính chiến tranh gia nhập. Trong thời kỳ chiến tranh di dân đầu tiên đáng kể chỉ có vài chục ngàn người đến trong một năm, ít hơn bình thường đến hàng trăm ngàn người. Sau Thế Chiến Thứ Nhất số di dân đến tăng trở lại với mức như trước đó.

Làn sóng di cư đông đảo đổ về năm 1924 sau khi Luật Di Trú mới được thông qua giới hạn số người nhập cư và cho phép chuyển tiếp công nhân qua các tòa đại sứ Mỹ ở nước ngoài. Sau thời gian đó tòa nhà trên đảo Ellis trở thành nơi tiếp nhận chủ yếu người di dân nhập cư bất hợp pháp.

Thời điểm là Thế Chiến Thứ Hai các số trên đảo trở thành căn cứ huấn luyện lực lượng tuấn duyên và cũng là nơi tiếp nhận đồng bào nhập cư dân mà nước họ đang tuyên chiến với Hoa Kỳ để phòng thủ thám hay phá hoại, có 7,000 người Đức, Ý và Nhật Bản bị giam ở đây.

Với Đạo Luật Nội An (Internal Security Act) 1950 nơi đây đã tiếp nhận thành viên của những tổ chức Cộng Sản và Phát Xít, cao điểm lên tới 1,500 người năm 1952, sau khi nội luật di trú số người bị giam chỉ còn lại 30 người. Tháng 11 năm 1954, đảo Ellis đóng cửa và người ta bắt đầu vận động để tòa nhà này trở thành di tích lịch sử của Hoa Kỳ. Mãi tới ngày 15 tháng 10, 1966 đảo Ellis cùng với công viên Tiểu Thôn Tin Do trở thành Di Tích Lịch Sử Quốc Gia để quy định quản lý của Sở Công Viên Quốc Gia. Đảo Ellis nguyên thủy chỉ rộng có 3.3 acres nhưng ngày nay đến 27.5 acres vì được cải tạo ra biển bằng đào đắp xây hồ công nghệ để nuôi tôm và những động vật khác.

Chúng tôi vào tòa nhà chính màu đỏ 3 tầng lầu ngày xưa là nơi đón tiếp và thanh lý di dân nay là nhà bảo tàng về di dân (Ellis Island Immigration Museum). Nhà bảo tàng này không có thu phí và mở cửa mỗi ngày từ 8 giờ 30 sáng đến 6 giờ 15 chiều. Phải tuân theo các điều lệ về an ninh cũng như không được hút thuốc hoặc nhai kẹo cao su trên đảo Ellis cũng như ở Tiểu Thôn Tin Do, con nít phải có sự giám hộ của người lớn. Đồ ăn hoặc thức uống được dùng ở những nơi chỉ dành cho các quán ăn, giới khát.

Bên trong tòa nhà chính là viện bảo tàng trưng bày các đồ vật, hình ảnh, phim ảnh (video), những câu chuyện được liên quan đến lịch sử dài 4 thế kỷ của người di dân đến nước Mỹ. Bên ngoài có bức tường vinh danh những di dân gọi là "American Immigrant Wall of Honor" hiện nay ghi tên trên 600,000 di dân bất kể đến công nghiệp nào trên nước Mỹ. Có 2 phòng lớn được tái tạo như hình tiên khởi là Phòng Hành Lý (The Baggage Room) ngày xưa mỗi ngày có

Đền Ellis và công viên Central Park ở New York

Tác Giả: Bài Và  nh : Tr nh H o T m
Thứ Tư, 17 Tháng 2 Năm 2010 22:04

---

hàng ngàn người qua đây để nhận hành lý trước khi lên tàu vào Phòng Khai Trình (Registry Room) để gặp nhân viên Sĩ Di Trú có nhiệm vụ đăng ký người đi.

Nhà bảo tàng có nhiệm vụ khu vực Peopling of America trước kia là phòng vé xe lửa nơi người di dân mua vé để vượt biển nay triển lãm hình ảnh 400 năm chính sách thu nhận di dân. Khu khác là American Family Immigration History Center được mở cửa vào ngày 17 tháng 4, 2001 nơi đây trưng bày những quy định ghi tên những con tàu đi vào hải cảng New York từ 1892 đến 1924. Du khách có thể vào xem 11 lãnh vực tài liệu như số nhật ký hành trình của những con tàu, hình ảnh của nó và danh sách hành khách theo chuyến tàu. Nhiệm vụ người nhận ra tên tuổi của tổ tiên mình ngày xưa đã qua đây để vào nước Mỹ.

Công viên Central Park

Công viên Central Park ngay giữa trung tâm Manhattan

Du khách là đi tìm hoa thơm cỏ lạ nên đến New York mà không vào Central Park là mất đi thú vị sót. Người dân New York thường hào hứng công viên Central Park của mình vì giữa đô thị “ai đi tìm cỏ đẹp, tìm vàng bấy nhiêu!” Người giàu có ở Manhattan phải sống trong những chung cư trên những lầu cao hàng trăm tầng mà giữa thành phố lại dành ra một khu đất rộng lớn đến hơn 1 dặm vuông (843 acres hay 341 hectares) trồng cây làm nơi thư giãn vui chơi cho dân chúng.

Đảo Ellis và công viên Central Park ở New York

Tác Giả: Bài Và  nh : Tr nh H o Tâm

Thứ Tư,, 17 Tháng 2 Năm 2010 22:04

Central Park đ c m c đa năm 1859, hoàn tất năm 1873 và đ c xây dựng b i kiến trúc s n  i tiếng v  v n  n  nh (landscape) Frederick Law Olmsted và phụ tá là nhà ki n trúc Calvert Vaux.

Công viên không có núi gi  s n,   x n th ng t p, hoa tr ng ph ng phiu đ y v  nh n tạo mà h u h t  nh tr  đ u trông rất thiên nhiên “bu ng u t u x  trông th t u nh n” b n mùa, t m tiết  y  i hoa   thay đổi với thiên nhiên. Trong công viên có những ao hồ thanh t nh v i lau s y, hoa s ng m c đ y không th y b  tr t xi măng, có nhi u l i ng  quanh co cho ng   i đi b , có hai n i tr  t  băng tuyết t  vào mùa Đông nh ng là h  b i cho những tháng H .

Trong công viên có v n bách thú Central Park Zoo h p đ n tr  con và v n hoa Central Park Conservatory Garden r ng 6 acres là n i duy nhất m i th c s  th y b n tay con ng   i nh ng vào g i là “formal garden” theo kiểu v n  n  nh Anh, Pháp hoa    t x n theo nh ng đ ng nét hoa v n, hình học.

Công viên Central Park là n i thiên nhiên hoang dã (nh ng th c s  do con ng   i tạo ra) nên là  c đ o quy t  nh ng loài chim di trú bay v  đây nhất là trong hai mùa Xuân và Thu r t h p đ n đ i v i nh ng ng   i có thú ng m chim (bird watchers) và ng   i ta   c l ng có đ n 275 gi ng chim nhìn thấy ở đây. V  nh ng con s   a Central Park: có khoảng 26,000 ngàn ấy trong công viên (lo i  y nhi u nh t là American Elm 1,700  y). Có 36  y  u, 21 v n ch i (playgrounds), 9,000 b ng đá n u đ t n i nhau s  dài đ n 7 miles. Chu vi công viên là 6 miles (hình ch  nh t dài 2.5 miles, ngang 0.5 miles, chiều dài t t   nh ng con đ ng đi b  là 58 miles.

Có thể lái xe xuyên qua công viên trên nh ng đ ng Park Drives v i v n t c t i đa là 25 mph (l  ý vào cuối tuần có nhi u đ ng xe đ ng l i dành cho ng   i đi b ). M i năm có 25 triệu du khách vào xem. Gi  m c  a t  6 gi  sáng đ n 1 gi  đêm (công viên rất nguy hiểm vào ban đêm). Đ u xe hơi khó trong công viên, nên tìm ch  đ u bên ngoài có tr  ti n. Có nhiều quán  n trong công viên. Central Park n m giữa khu Manhattan t  đ ng 59th St. t  h ng Nam kéo dài đ n đ ng 110th St.   h ng B c và t  5th Ave.   phía Đ ng sang Central Park West (t c 8th St.) phía Tây. Central Park miễn phí tr  S  Thú l  phí \$10 ng   i l n, \$7 cao niên trên 65 và \$5 tr  con (3-12 tuổi).

Cũng nh  những thành ph  khác trên n c M , New York có r t nhiều th ng  nh, di tích, b o tàng  n thăm viếng và m i n i đ u bán vé vào  a. Ti t ki m nhất là mua New York Pass, mua m t l n đi h t các th ng  nh có giá chia ra t  1 đ n 7 ngày khoảng \$75 đ n \$190 cho ng   i l n (tr  em r  h n t  \$55-\$150), đ c gi  có thể mua   trang mạng www.newyorkpass.co

[m](#)

Vì thức ăn ở New York vì là thành phố rất đông người di dân nên có các món ăn mới lạ trên thế giới.

Những xe bán thức ăn trên đường phố New York

Người ở Đông Âu và Ý đến đây có những món làm cho New York nổi tiếng như bánh tròn bagels, cheesecake và New York-style pizza. Đặc biệt ở New York có những món nổi tiếng như thịt bò New York Steak, New York Clam Chowder (cháo ngêu), món đặc sản của người Mỹ là Hamburger cũng xuất xứ từ New York do một người đến từ thành phố Hamburg sáng chế.

Có hơn 4,000 xe bán thức ăn được chính quyền cấp giấy phép, nhiều chủ xe là di dân từ miền Trung Đông bán các món như Falafel (viên tròn chiên bằng bột vài thứ đậu), món thịt xâu Kebabs (làm bằng thịt cừu, dê) và những món ăn nhanh như Pretzels (bánh thịt nướng mà của Tổng Thống Bush “con” ăn bằng cốc đồ uống nào), Hamburger, Hotdogs v.v... Gần đây thêm món bánh mì thịt Sài Gòn mà có hai chủ nhân người Việt kiện nhau ra tòa vì tranh nhau bản quyền bánh mì thịt. Hai ông này Thúy Nga Paris còn phải... vinh danh vì phải biến đặc sản quê hương trên thế giới thành quà tặng.

Nhiều bản vẽ cũng như sản phẩm trong chợ hoa Tết Bolsa-Phố cổ Lạc Thủy phê bình tôi dạo này viết ký sự du lịch nói di tích lịch sử, những cảnh, món ăn khô khan mà không chi tiết cụ thể như nào có nhiều hoa thơm các loài để các bạn đi tìm. Theo nguyện vọng yêu cầu của các bạn để tôi xin hé lộ ít thôi: ở New York muốn tìm hoa thơm các loài về đêm khách du Xuân cần thuê xe công nghệ Times Square nổi đêm ngắm cảnh thị trấn pháo bông mới dịp giao thừa sang năm mới tết sắp về và các loài hoa nở về đêm đẹp mắt sắc màu, quây quần chatha mà những người... giao lưu:

“Em nhé cô gái hãy còn Xuân
Trong tròng thân cha mẹ mình
Xuân đến hoa mai, hoa mận
Gái Xuân giữ lại bên sông Vân...”
(“Gái Xuân” thơ Nguyễn Bính, nhạc Tô Vũ)